

A csend teljesül

Gáll Ádám: Imagináció

PATAKI GÁBOR

Széphárom Közösségi Tér, 2019. X. 3. – XI. 30.

„Csak mélyebb lesz a mély seb / Csak mélyül és be nem heged / örök halállal árnyal / S te fölállsz: nővő szél vezet / a megnyílt éjszakában / Átlépve házad küszöbét / útnak eredsz a csöndbe / nem tudva merre és miért” – írja Pilinszky egyik korai, *Stigma* című versében. S mellé következnek egy oximoron: a bizonytalanság bizonyossága. Vagy másképpen: az örök ideiglenesség tudomásulvétele. Azé, hogy egy folyamatos, megállíthatatlannak tűnő proceszusz részei vagyunk. Annak felismerése, hogy csupán múltó epizódjai lehetünk e folyamatnak.

Mindennapjaink során – természetesen, mondhatni, szerencsénkre – csak ritkán, kiélezett helyzetekben foglalkoztat bennünket létünk végeessége. Annál inkább megérintenek minket a múltó idő nyomai a körülöttünk lévő tárgyakon, építményeken. Egy régi, a használatától csillogóan simává vált szerszámnnyél, egy málló, évtizedekkel korábbi karcólásokat őrző faldarab könnyen válhat számunkra „a vágy titokzatos tárgyává”. Személyessé tehető a történelem általuk, emlékezésre, érzelmi utazásokra csábíthatnak. Nyomukban egyaránt születhetnek őszinte, izgalmas múltidézetek, rekonstrukciók és a különböző előjelű nosztalgiahullámokat meglovagoló, fals módon látványos produkciók is.

Gáll Ádám persze nem nosztalgizál, nem játszadozik a múlttal, de nem is próbálja visszaidézni azt. „Nem tudva merre és miért” eredt útnak úgy jó húsz évvel ezelőtt, elhagyva a finom, puha rajzolatú figurákat, a képek álomszerűen pislákoló színeit. „Az imitációra felejtés a válasz” – írja 2001-ben egyik képe kapcsán. „Elfelejtji” hát a narratívát, a megszokott kompozíciós modelleket, az egyértelműen beazonosítható motívumokat, majd sorra a klasszikus európai festészetből tanultakat. „A jelentés elold, a csend teljesül” – jegyzi fel másutt.

A pőre, alakulásának nyomait repedésekben, gyűrődésekben, ráncokban és horzsolásokban őrző anyagig jut el, a matériáig (s a Matéria Társaságig). Kiismeri a ragasztószerral és festékekkel kevert, gyorsan szilárduló perlit-homok massa tulajdonságait, a technikát, de nem erről beszélnek művei. Sokkal inkább

a bevezetőben már említett bizonytalanságról, az állandóan változó, megszülető, majd a megsemmisülésbe zuhanó folyamatokról, az anyagi világ és a belévtetett egzisztencia alighanem csak transzcendens módon feloldható konfliktusáról.

Megoldások helyett tehát csak részleges, időleges feloldások lehetnek. Innen hát a motozás, toporgás, a tétovának tűnő várakozás, a dilemmák számbavétele a stafeláj előtt. Majd elkészül a mű, kiragadtatik egy pillanat a körforgásból. Megdermed, megszilárdul a matéria, a történelem mikroszkópmetszeti zárványává válik, ahhoz hasonlóan, mikor a lehulló gyantacsepp foglyul ejtette a mit sem sejtő rovar.

Az alkotás folyamatának ilyen felfogásából szinte törvényszerűen következik, hogy Gáll Ádám nemcsak alkotói eszköztárát csupaszítja le, de lemond a művészszerével szokásosan együtt járó mindentudásról, öntörvényűségről, démiurgoszi tulajdonságokról

fotó: Bán Miklós

GÁLL ÁDÁM: *Invokáció III*, 2014, rétegtelt lemez, akril, perlit, homok, 200×100 cm

is. Nem „önkifejez”, nem „önmegvalósít”, aszkétikus alapállása inkább a leleteket ugyan nem részvét, megrendültség nélkül feltáró, de a hitelesség szempontjait minden elé helyező régészt, az idő sodrásából kiemelt maradványokat helyreállító preparátort idézi fel.

A preparátort, mely az egyre nagyobb mértékben ránk zúduló képek zajongása, a sokaságból kitűnni vágyó s ezért a többieket túlkiabálni igyekvő vizuális produktumok rikoltozása közepette próbálja végezni munkáját. Zavartnak, oda nem illőnek érzi is magát e közegben, „árnyékom idegenül int” – írja, ahogy az itt látható művek is aligha lennének otthonra egy művészeti vásár tarka forgatagában.

A gyors, pergő szöveg helyett ugyanis nehezen szólalnak meg ezek a képek, megbicsakló nyelvvel, akadozva, a hiány szüneteit közbeszóve tudnak beszélni. De mégis dialógusra foghatók az első, figyelmetlen pillantásra egyneműnek, egyszínűnek tűnő, csupán apró gödrökkel, árkokkal, bemélyedésekkel és kitüremkedésekkel tagolt felületek, sőt ha elmélyültebb, alaposabb kapcsolatba lépünk velük, bebizonyosodhat, hogy az egykor Hamvas Béla által definiált megszólító erőnek is birtokában vannak. A párbeszéd során rejtőző színek tűnhetnek elő, apró, jelentéktelennek látszó elemek (mint például egy x vagy kereszt alakú bevésés) növekedhetnek fontossá, a vakolás rétegei közül egy Piëta-szerű forma bontakozhat ki.

Dialógusunk a romok, roncsolt leletek, töredékek, hiányok jellemezte bizonytalanság közegében („úgy tenni, mintha lenne mintha” – írja Gáll Ádám) persze csak dadogva, a mondatokat nehezen megformálva, az elcsukló torok után újra nekilendülve folyhat, de éppen ez adhat hitelességet a műveknek, őszinteséget a szavaknak. Ahogy lecsupaszítottágukban is végtelenen hitelesek és őszinték azok a művek,

GÁLL ÁDÁM: *Mennyei vakolat II.*, 2018, farost, perlit, homok, akril, 130×240 cm

melyek a művész nemrég elhunyt feleségére emlékeznek. Így a fehér gyász színével fedett kép, a spiritus (lélek) és a spiro (lélegzem) szó jelentését is őrző, spirálformába rendeződő verssorokkal. Mindenesetre a bejárattal szemben elhelyezett diptichonon mintha angyalszárnyak libbennének a magasba...

GÁLL ÁDÁM: *Exit*, 2019, farost, homok, akril, 95×85 cm